

ПРОЕКТИ — ДОБРІ ПРАКТИКИ

1. СЛІДОПИТИ ВЕСНИ

Початкова школа № 37 імені Корнелія Макушинського в Тихих, пані Малгожата Чорник

ОПИС ПРОЕКТУ

Малгожата Чорник реалізувала з першокласниками проект "Слідопити весни". Під час піших екскурсій діти спостерігали за фруктовими деревами, які фотографували, а потім вчилися перекидати фотографії з фотоапаратів на комп'ютери та порівнювали їх з подібними, знайденими в інтернеті. В мережі вони шукали також прислів'я, пов'язані з весною, які потім обґрунтовували та представляли їх перед однокласниками у формі мінівистави так, щоб інші учні могли їх відгадати. У проекті проходили також заняття з малювання — діти повинні були намалювати у програмі Paint вибрані фруктові дерева. У наступній частині проекту учні самі редагували твердження про весну, використовуючи зібрані поняття. Діти зустрілися також із садівником. На закінчення проекту вони разом розробили альбом про фруктові дерева, організували виставку та підготували інсценізацію під назвою *Весна*.

СИЛЬНІ СТОРОНИ

Організація проекту з великою кількістю різноманітних форм діяльності сприяла тому, що учні відносно легко долучалися до роботи, а відповідно, підвищувалась ефективність навчання. Якщо вчитель добре визначив мету, якої він хоче досягнути, і підібрав для неї інструменти для діяльності, то ефекти можуть бути чудові. До того ж різноманітність дає шанс учням з різними зацікавленнями, уподобаннями і здібностями. Використання інформаційно-комунікаційних технологій є лише засобом для досягнення мети. Найкраще це видно на прикладі опрацьованих фотографій фруктових дерев. Метою їх копіювання та порівняння з фотографіями, знайденими в інтернеті, було не лише технічне відпрацювання такого завдання, але і створення правильного опису дерева для альбому.

2. ЧИ МИ ЗНАЄМО, ЩО ЇМО?

І Громадська гімназія в Кельцах, пані Беата Заверуха

ОПИС ПРОЕКТУ

На хімічному гуртку Беата Заверуха реалізувала проект *Чи ми знаємо, що їмо?* Гімназисти створили інтернет-сайт про правильне харчування та здорову їжу. Там вони публікували інформацію про речовини, які додають до їжі, результати проведених експериментів та багато інших матеріалів. Також школярі провели серед мешканців Кельць та у власній школі два анкетування. На основі цього вони підготували звіт про те, як харчуються жителі їхнього регіону та яким є рівень знань про додаткові речовини. Учні створили проекти двох плакатів, підготували звіт про візит до келецької санітарно-епідеміологічної станції та провели й записали на камеру інтерв'ю з дієтологом. Учні розробили принципи здорового харчування, піраміду харчування й довідку про вплив руху на здоров'я. Зібрали багато рецептів здорових і низькокалорійних страв. Виконання проекту задокументували на численних фотографіях.

СИЛЬНІ СТОРОНИ

У випадку цього проекту маємо справу не лише з різними формами діяльності, але також з міждисциплінарною тематикою. Це дуже важке у шкільних умовах, але надзвичайно ефективно навчання, коли учні вивчають проблему з різних сторін і розуміють її значно краще. Завдяки цьому формуються переконання про придатність знань і умінь, отриманих у школі, для справжнього життя, у позашкільному середовищі. Дуже важливою була в цьому проекті співпраця вчителів.

3. СУЧАСНА РЕКЛАМА В ЧАСИ НАПОЛЕОНА БОНАПАРТА

Комплекс електронних, електричних і механічних шкіл у Бельско-Бялій, пані Здзіслава Гойнацька та Ева Мальхер

ОПИС ПРОЕКТУ

Міждисциплінарний освітній проект *Сучасна реклама продукту, який входить на споживацький ринок у часи Наполеона Бонапарта*, створили вчительки Здзіслава Гойнацька та Ева Мальхер з Бельско-Бялої. Проект виконувався під час занять з кількох шкільних предметів: польської мови, історії, математики та інформатики. Групи учнів заснували сайти своїх проектів і розмістили на них плани виконання робіт, які вчителі перевіряли в поточному режимі.

Метою проекту було поширення знань про наполеонівську епоху. Учні шукали інформацію про винаходи та нові продукти, що з'явилися у той період. Потім оцінювали значення цього предмету тоді і сьогодні. У наступній частині проекту учні виконували роль виробника або менеджера цих товарів і вирішували оптимізаційні завдання, які стосувалися аналізу умов їх виробництва. 3. Гойнацька перераховує зокрема такі: "створення функції прибутку, функції об'єму і площі циліндра залежно від його розмірів, дослідження властивості цієї функції при використанні

різних методів, порівняння й оцінка отриманих результатів." Підсумком проекту була підготовка та презентація реклами обраного продукту. Реклами були опубліковані у формі фільмів, презентацій, плакатів та фотографій на блогах.

СИЛЬНІ СТОРОНИ

Безсумнівно, сильною стороною цього проекту є сміливе поєднання дисциплін і предметів. В цьому випадку міждисциплінарний підхід не очевидний особливо виправданий, тому що йдеться не про сучасне життя, а історичну епоху. Таке поєднання, навіть якщо воно дещо і штучне та призначене лише для навчання, є дуже цікавим. Переносяться в часи Наполеона, молоді люди вчать певним універсальним принципам роботи, використовують математичні методи та інформаційні технології. В такий спосіб вони зрозуміють, що вміння можна здобувати по-різному, використовуючи різні обставини. Для вчителів таке поєднання дуже важке, оскільки вони повинні добре продумати та організувати проект, щоб в ньому не було надмірної штучності й притягнутого за вуха пошуку зв'язків між темами там, де їх немає.

4. СТАНЬ ТВОРЦЕМ РЕСУРСІВ У МЕРЕЖІ

Гімназія ім. Мацея Ратая у Жмігроді

ОПИС ПРОЕКТУ

Це був міжшкільний проект, реалізований гімназистами зі Жмігроду (школи з досвідом роботи з ІКТ) та учнів перших класів Недержавної гімназії у Волові (котрі вперше брали участь у подібному експерименті). Авторами ідеї та координаторами були Роберт Кобелюк (Жмігруд) і Катажина Кобелюк (Волув). Обмін досвіду між школами є, безсумнівно, козирем цього проекту.

Метою проекту було підвищити мотивацію учнів до вивчення німецької мови та навчити їх креативно використовувати інформаційно-комунікаційні технології через спільне створення і запис музичного твору.

Учасники проекту зустрілися на віртуальній платформі. Завдяки фотографіям школярі могли також познайомитись із своїми школами. Вони ознайомилися з цілями та графіком проекту й зібрали матеріал, потрібний для виконання завдання: написати текст пісні та вибрати відповідний музичний супровід. У сформованих групах вони писали свої частини тексту, а потім їх записували. Музичні сесії проходили в обидвох школах, а обмін файлами відбувався за допомогою платформи. Після міксування обидвох сесій в одну пісню, учні почали працювати над відеокліпом. Підготували також оглядову діаграму, з якої створили анімацію для відеокліпу.

Всі дії понад 40 учасників координувалися за допомогою платформи, позаяк обидві групи не мали можливості зустрітися в реальному світі. Презентації результатів проекту відбулися в обидвох школах та в Інтернеті (YouTube, вебсайти, освітня платформа).

СИЛЬНІ СТОРОНИ

Особливо добре видимою сильною стороною цього проекту була можливість співпраці, налагодження контактів і навіть дружби та задоволення учнів від можливості самостійної творчості. Навіть досить важкі завдання, як—от спільний запис пісні, виявляються можливими для виконання і стають джерелом задоволення. А слова можна вивчити при нагоді. Безсумнівно, вони залишаться в голові. Спільно було докладено великих зусиль, і якщо головною метою було б лише оволодіння кільканадцятьма німецькими іменниками та прикметниками, то мабуть, не варто було б за це братися.

ПІДСУМКИ

Включення інформаційно-комунікаційних технологій до щоденної шкільної роботи рідко коли є природним і очевидним. Ще рідше цей процес є безболісним. Однак, майже завжди ця зміна приносить користь вчителям, учням та батькам. Це також приносить багато задоволення, відкриває школу для світу і наближує її до того, щоб вона ефективно допомагала учням пристосуватися до дійсності, у якій працює принцип навчання не лише протягом всього життя, але і у кожній ситуації.

Незважаючи на труднощі, які постають перед вчителями, спираючись на вищевказані приклади, можна визначити декілька чинників, які сприяють впровадженню нових технологій на уроках, та кілька способів, як зробити так, щоб вчителі та учні визнали ці інструменти природними знаряддями, які допомагають у щоденній роботі.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ, А НЕ САМОЦІЛЬ

Саме мета уроку та очікувані успіхи учнів, тобто знання, які вони повинні здобути під час вивчення цілого розділу (і предмету взагалі), мають визначати спектр використання вчителем інструментів, точно так само, як це відбувається у випадку "аналогових" занять. Варто, однак, також брати до уваги переваги, схильності та зацікавлення учнів. Можливо, що вони не будуть ще готові до спільної роботи із файлами онлайн, проте виявиться, наприклад, що вміють знаходити джерела інформації, створювати бібліотеки корисних посилань чи завдань, що хочуть і вміють використати Фейсбук для щоденної комунікації з вчителем і одне з одним. Варто їх про це запитувати і дозволяти, щоб вони ділилися своїми знаннями і досвідом.

НАУКА ЯК ДЖЕРЕЛО РАДОСТІ І ГРИ

Кілька описаних в цьому розділі прикладів показує, що чим більше радості в навчанні, тим більшим є зацікавлення учнів темою і тим активніше вони виконують роботу. Інформаційно-комунікаційні технології створюють тут багато нових можливостей, які дозволяють використати ігри, фільми, фотографії, робити колажі, монтувати звук та багато інших видів діяльності (обмежених лише уявою учнів). Дозволяючи їм використовувати в навчанні те, що приносить радість кожного дня, ми показуємо, що те, що відбувається у школі, не мусить втомлювати, що навіть виснажливі справи або важкі проблеми можуть бути джерелом задоволення. Передовсім, однак, даємо сигнал, що те, як вони користуються новими технологіями вдома, може призводити до формування компетенцій, необхідних в подальшому дорослому житті, у роботі і успішному функціонуванні в сучасному світі.

ПОЄДНАННЯ РІЗНИХ МЕТОДІВ РОБОТИ

Не буде великим відкриттям те, що використовуючи два або навіть кілька різних методів роботи на уроках, ми отримуємо більше, ніж працюючи протягом 45 хвилин за тим самим методом. Користуючись, однак, інформаційно-комунікаційними технологіями, парадоксально легко про це забути. Молоді люди щораз краще орієнтуються в різновидах медіа, використовуючи їх по кілька водночас, і мають щораз більше розпорошену увагу - деякі навіть стверджують, що їм щораз важче зосередитися на одній речі. Проте, вони завжди потребують, щоб хтось їх навчив ґрунтовно й критично використовувати джерела, робити примітки в тексті та акуратно цитувати. Тому навіть найбільш вдало використовуваний інтернет на заняттях у певних ситуаціях не замінить контакту і роботи з книжкою. Завдання вчителя — вміло добрати різні інструменти для мети й теми занять і показати учням їхню різноманітність, особливо тому, що одні краще вчать читачи, інші – дивлячись на схеми і таблиці, а ще інші – створюючи власні. Це дозволяє утримати увагу учнів і допомагає їм самим знайти такі способи роботи, які допоможуть їм вчитися ефективно.

ПЕРЕДАВАННЯ ІНІЦІАТИВИ

Побоювання вчителів щодо впровадження ІКТ-інновацій в класі все ще зустрічаються досить часто. Вони підкріплюються страхом того, що їх авторитет в класі буде підірвано, якщо вони не дають собі ради з новими медіа так само добре, як і їх підопічні. Це цілком зрозуміло. Проте ми все ж заохочуємо подолати страхи і зробити перший, хоча б маленький, крок. Буває, що саме він є найскладнішим, але як тільки з'являються навіть найменші успіхи, бар'єри потрохи зникають. Один з ключових моментів в процесі наближення до ІКТ полягає у тому, щоб віддати дітям і молодим людям ініціативу у цій сфері, дозволити їм продемонструвати частину свого світу шкільному класові. Інколи це буде один раз на тиждень, коли вони зможуть мати на заняттях мобільні телефони та використовувати їх на математиці, інколи – пересилання домашнього завдання на електронну пошту чи Фейсбук, ще іншим разом – пропозиція підготувати фоторепортаж з коментарями замість традиційного реферату. Так чи інакше, варто – і про це пише багато вчителів, які беруть участь у програмі Класна школа 2.0 – вчити дітей відповідальності за те, чого вони навчаються і в який спосіб. Можливість обирати інструменти,

які їм у цьому допоможуть, і спосіб, у який вони будуть на них працювати, може стати першим кроком у цьому напрямку.

ЗАВДАННЯ ІКТ

Може здаватися, що впровадження інструментів ІКТ у школі вимагає карколомних інвестицій, однак, загалом це не обов'язково. Вчителі, які беруть участь у програмі Класна школа 2.0 неодноразово доводили, що радше винахідливість, відкритість до потреб і зацікавленість учнів та готовність до експериментів є ключами до успіху. В цьому розділі ми показуємо їхні способи впровадження ІКТ у традиційні уроки, як в початковій, так і в середній чи старшій школах. У Класній школі ми назвали такі активності завданнями ІКТ, щоб підкреслити їхній характер, відмінний від реалізації проекту та звичайних уроків.

Завдання ІКТ можуть бути тісно пов'язаними із предметом навчання (біологією, математикою, хімією, польською мовою тощо) або загальними принципами, можливими для використання у всій школі чи в окремих сферах життя школи (наприклад, користування комп'ютерним класом після уроків, комунікації за допомогою електронної пошти між вчителем та учнями, безпеки в інтернеті чи використання соціальних мереж). Вони можуть набувати різних форм:

- Мініпроекту – учні у командах планують завдання, реалізуючи їх після уроків;
- Уроку – вчитель розробляє сценарій уроку, на якому використовує вироблені принципи на практиці;
- Циклу завдань – вчитель планує для учнів серію завдань, які необхідно виконати вдома або на уроках;
- Одноразового завдання з використанням ІКТ, яке полягає, наприклад, в порівнянні інформації з кількох інтернет-джерел чи у правильному описі джерела матеріалу, завантаженого з інтернету.

Під час реалізації завдань ІКТ можна скористатися допомогою учнів – фанатів комп'ютерів та інтернету, та навіть (і це дуже добра ідея для активізації учнів) попросити їх провести частину занять.

Ми розуміємо, що не завжди всі учні мають вдома комп'ютер з доступом до інтернету і що не усі школи мають відповідні інформаційні та технічні ресурси. Ми не хочемо, щоб представлені тут поради здавалися абстрактними і далекими від реальності. Тому завжди заохочуємо до того, щоб починати зміни у формах роботи в класі з розмови про доступні ресурси і про те, як можна їх використати в такій ситуації. Інша річ, що навіть якщо в такий момент ваші учні не мають вільного доступу до нових технологій, то через рік чи два ситуація може змінитися. Тому не треба боятися впровадження в роботу нових інструментів, навіть якщо вони ще не стали дуже популярними. Але до того, коли це станеться, запитайте в учнів прямо, скільки з них має телефони з камерами, хто веде блоги, хто має профілі у Фейсбуку, а хто спілкується зі знайомими

майже виключно за допомогою інтернету. Відповіді можуть здивувати... Залежно від форми завдання, яку ви виберете, перед початком роботи варто взяти до уваги кілька речей:

- У випадку мініпроєкту – добре розплануйте окремі заходи, визначте цілі, опишіть, як учні будуть виконувати завдання (в групах чи самостійно), разом опрацюйте план реалізації та окресліть принципи оцінювання роботи учнів;
- У випадку уроку – підготуйте сценарій уроку та визначте інструменти, які будуть вам потрібні для його реалізації;
- У випадку циклу завдань або окремого завдання – підготуйте завдання для учнів та окресліть спосіб їх оцінювання.

Коли Ви вже вирішите, який саме освітній захід ви хочете проводити з учнями, та коли визначите, якої частини матеріалу/проблеми/теми він буде стосуватись, настає час подумати над тим, які інструменти ІКТ можна використати. Важливим є, передусім, окреслити освітню мету і те, чого повинні навчитися учні, а лише потім працювати над інструментами. Вони є лише засобом для досягнення мети, а не самоціллю. Якщо ж насамперед зосередимось на тому, на якому обладнанні чи додатку хочемо працювати, а лише потім будемо думати про те, яку конкретну користь це повинно принести учням, то може виявитись, що ані не розвинемо вміння у сфері ІКТ, ані не досягнемо успіху в передачі знань і вмінь, пов'язаних з цим предметом.